

נעים להקיר

צביעת קירות הבית זה עסק רציני. הם עוטפים אותכם ותמיד נמצאים מול העיניים. גוון שמתאים לחדר השינה לא מתאים לחדר המגורים, יש קירות שדורשים צבע נושם, אחרים צריכים צבע גמיש, מה שנכון לחוץ לא עובד בפנים ואם הקיר של השכן ירוק יותר, זה לא אומר ששלך לא יכול להיות צהוב

גבריאלה לוי*

כניסה לירדת מגורים. בצד שמאל מראה המשקפת את פינת האוכל וחלק קטן מספריה כחלל הפרוזדור. צילום: גיל ארצי עיצוב הדירה: גבריאלה לוי

שליכת צבעוני ועליו "סטוקו" במראה בטון מיושם בחנות תכשיטים. תכנון צבע וצילום: גבריאלה לוי

צבע הוא למעשה רטט של גלי אור המוחזרים מהחומר. השפעתם על האדם והאווירה שהם יוצרים נחקרו רבות לאורך ההיסטוריה בתחומי הפיסיקה, הכימיה, הפסיכולוגיה, הפילוסופיה והאומנות, בדתות שונות ועל ידי תורות רוחניות. ישנן הרבה תורות שמנחות כיצד להשתמש בצבעים כמו התיאוסופיה, הפנג שואי, הסטפטיה וודה, האימן, וגם הקבלה. הצבע והצורה יוצרים את הרושם הראשוני של המבנה - פנים וחוץ. הצבעים יכולים ליצור אווירה ולשנות את תפיסת החלל.

בעבודתו של מתכנן הצבעים יש מספר גורמים שנלקחים בחשבון, אשר משפיעים על התוצאה הסופית: סגנון הבניה, חומרי הבניה, סוג התאורה, כמות האור וכיווניו, האווירה המבוקשת וכן התחזוקה. הנושא של ציפוי קירות מורכב מהרבה מאוד משתנים שמשפיעים על הבחירה הטכנית והאסתטית הנכונה: מבנה הקיר, מיקומו וכיוונו, אקלים, קרקע, סוגים שונים של חומרים ואפשרות התחברותם הבלתי מזיקה ובמקרה טוב יותר, אף מועילה, לקירות. אפשר לדמות מערכת של קיר לגוף האדם: הלבנים הן השלד, השרירים הם שכבת הטיח, אחר כך עור שהוא השליכת ולבסוף הבגדים - הצבע. בתקופת יוון קראו לשכבות הציפוי "שכבות הקרבה" שאמורות להקריב את עצמן, כל אחת לטובת השכבה שמתחתיה, כי בה קשה יותר לטפל וקל יותר להחליף בגדים מלהחליף עור ועדיף לטפל בבעיות עור מאשר בבעיות עצמות). הטיפול בקירות דומה למדע הרפואה: אבחון הבעיה או מניעתה, מציאת דרך הטיפול, תרופות חדשות שמתגלות וכו'.

קיימות שתי גישות עיקריות הנוגעות לחיים בכלל ולפתרון בעיות של קירות בפרט: האחת היא להילחם בבעיה גם אם אין לגמרי אפשרות לסלקה, והשניה היא לקבל אותה ולאפשר את המשך הקיום לצידה (אני אישית מעדיפה את השניה). לדוגמא: חדר האמבטיה שקירותיו סופגים לחות מעצם מהותם - גישה אחת תמליץ על אטימת הקירות לאדים והגישה השניה תמליץ דווקא על אפשרות למעבר אדים (נשימה) ואורור.

שליכת צבעוני כתום מול הכניסה, במרחק של כ-2 מ' מהדלת, בבית מגורים. הקיר, שבמקור היה לבן, נבנה לצורך הסתרת המטבח שמאחוריו יצר חסימה ויזואלית של ממש בכניסה. תכנון צבע וצילום: גבריאלה לוי

שילוב צבעוני ליצירת אוירת שפע בפנית אוכל של דירת מגורים.
צילום: גיל ארצי
עיצוב הדירה: גבריאלה לוי

החומר הנכון לקיר הנכון

רצוי לשלב, בנוסף לגוונים ולטקסטורות, גם את החומרים הנכונים מהם עשוי הצבע על מנת ליצור את החיבור המתאים מבחינה טכנית ואסתטית ובכך להבטיח את עמידות הצבע לאורך זמן. לדוגמה, צבעים על בסיס מינרלי (צבעי אדמה וצבעים טבעיים), הם בעלי קשת גוונים מאוד מסוימת. עם צבעים מינרליים לא ניתן להגיע לגוונים רוויים כמו אדום עבבניה ולכן יהיה זה מזור להוסיף להם פיגמנטים סינתטיים: תתקבל הרגשה ויזואלית משונה ובתנאי חוץ גם העמידות תהיה מועדת לפורענות.

בחדרי אמבטיה ולקירות שחשופים ללחות, עדיף להשתמש בצבעים בעלי יכולת העברת אדים גבוהה על מנת לאפשר את אוורור הקירות. צבעים בעלי יכולת העברת אדים טובה הם צבעים אורגניים וצבעים על בסיס סיד, ששייכים לקבוצת הצבעים המינרליים. בין הסינתטיים קיימים צבעים על בסיס סילוקסי ומוצרים אחרים שמכילים פולימרים עם תוספות של גרגרים. בתכנון הצבעים לחוף המבנה חשוב לקחת בחשבון את הגורמים הטכניים הקשורים בבחירת החומרים הנכונים, ובאותה מידת חשיבות לראות את סביבת המבנה, צורת השתלבותו או התבלטותו. קירות הבנויים מאבן כורכר, לדוגמה, ייצבעו בצבעים אשר יכולת העברת אדי המים שלהם גבוהה מאוד ("נשימה"), כמו צבעים על בסיס סיד או שליכט מינרלי צבעוני. בקירות שחשופים לשמש חזקה הצבע ידהה מהר יותר ולכן יש לקחת זאת בחשבון בשלב בחירת הגוונים. צבעים סינתטיים יציבים יותר, צבעים מינרליים הם בעלי נטייה חזקה יותר לדהות, לעתים יש לכך יתרון אסתטי. בכל מפרט טכני של צבע צריך להיות כתוב מהי עמידות כל גוון לקרינת ה-UV (קרינה אולטרה סגולה) אם בוחרים בגוון כהה מאוד או רווי מאוד לצביעה חיצונית, בהחלט רצוי לברר קודם לכן עם חברת הצבעים מה תהיה עמידותו לאורך הזמן.

קירות שבנויים על אדמה בלתי יציבה, לעומת זאת, בהם קיימות או צפויות בעיות של סדיקה ועשויים מלבנים פחות פורוסיביות (נספוגיות) - כדאי שיימרחו בשליכט צבעוני גמיש או בצבעים סופר-גמישים. החומרים הגמישים ביותר הם שליכטות על בסיס פולימרים.

מגוונים את האווירה

בחללים פנימיים, הגורם העיקרי המשפיע על תהליך התכנון הוא בראש ובראשונה ייעודו. לדוגמה, בחלל שנועד להתרועעות לא כדאי להשתמש בצבעים עזים משולבים באופן דרמטי. בנוסף, רצוי ליצור שילוב צבעוני נכון בין סגנון המבנה וכוננות האדריכל לבין האווירה שהדירים מבקשים לקבל.

מהו שילוב צבעוני נכון? אפשר להתפלסף על כך ארוכות, אולם רצוי לפחות להיות מודעים לכך שאם במבנה שבנוי בסגנון ה"סק", נמרח על הקירות שליכט צבעוני בעל טקסטורה גסה, שמוצאו למעשה מהסגנון הכפרי, ניצור ניגוד בין שני סגנונות. אין בכך פסול כל עוד התוצאה ראויה.

כמה מעוררת יכולה להיות האווירה בחנות שקירותיה צבעים בפסים לאורך בסגול, ירוק, אדום וצהוב וכמה מעייף לעבוד לאורך זמן בחדר שצבוע באותו אופן - תכנון הצבעים לחללי מגורים ולחללי עבודה שמבלים בהם את מרבית שעות היום הוא שונה מחללים מסחריים, שבמרבית המקרים נועדים למשוך את תשומת לב הקהל ולרתק אותו למשך פרק הזמן המוגבל יחסית שישוה בו.

אפשר ליצור אשליית גודל, גובה ועומק בבחירה מתאימה של גוונים: גוון קר ובהיר יכול לתת תחושה של חלל גדול יותר, תקרה שצבועה בגוון כהיר יותר ומאותה משפחת גוונים שבהם הקירות צבעים, תיתן גם תחושה של גובה.

צבעים על בסיס סיד בור של שנתיים, לשחזור ושימור גיטורים של קירות ותקרה כמבנה ישן בניו מלברי סיליקט שהפך לאולם התעמלות.
צילום: נטשה ד'אונסומבורג
תכנון שימור ושחזור: גבריאלה לוי

קירות חדר האמבטיה בבית המגורים צופו בשליכט מינרלי ועלו צבע מינרלי בגוון טורקיז פסטלי לאוורור מקסימלי של הקירות.
צילום: נטשה ד'אונסומבורג
תכנון צבע: גבריאלה לוי
עיצוב חדר האמבטיה: מנאל אוסמו

דברים שכדאי לדעת, גם אם מישהו אחר מבצע את העבודה

לפני הכל - הכנת המשטח. צריך לתקן סדקים: סדק יציב בעזרת מילוי קשיח, סדק "עובד" בעזרת מילוי גמיש, חיזוק התשתית אם היא מתפוררת, קירות בטון וטיח יש לצבוע רק לאחר שהתייבשו ולמרוח קודם בצבע יסוד.

סוגי הצבעים:

צבע פלסטי - מבוסס על תחליב מדולל במים. הוא מתאים לצביעת קירות פנים מפני שאינו אוטם היטב ואינו עמיד בתנאי חוץ. הוא מתייבש מהר וקל לניקוי ומעניק מראה נקי בגימור מאט. **צבע אקרילי** - מבוסס על שרפים אקריליים ומדולל במים. הצבעים האקריליים מתאימים ברוב המקרים לקירות חוץ ופנים - הם עמידים בפני שינוי מזג האוויר ובעלי יכולת אטימה טובה. סביבה לחה כמו אמבטיה אינה מתאימה לצבעים האקריליים - אדי מים הכלואים בין הצבע לקיר נוטים להתנפח וליצור בועות. כשמוסיפים לצבע אקרילי חומרים שונים הופכים אותו לנושם. המראה המתקבל הוא נקי בגימור מאט.

צבע תחליב סיליקוני - עשוי מתחליב סיליקון מדולל במים. בצבע הסיליקוני משתמשים בעיקר לאיטום קירות חוץ חשופים למים ולקירות רטובים. הוא יוצר על הקיר שכבה דוחת מים, בנוסף הוא גם דוחה לכלוך ואבק.

צבעים מדוללים בטרפנטין - עמידים בתנאים קשים ומתאימים לסוגים רבים של משטחים. הגימור יכול להתקבל מבריק, חצי מבריק ומאט. **צבע יסוד** - בדרך כלל משתמשים בו כמקשר בין התשתית לצבע העליון. הוא עונה על מספר דרישות: מסייע לקירות חוץ להיות עמידים יותר בתנאי מזג האוויר, מומלץ בצביעת קירות ישנים מפני שהוא מחזק את התשתית, מתאים לקירות העשויים ממספר חומרים בכך שהוא יוצר שכבה עם יכולת ספיגה אחידה.

הצבעים המדוללים במים עדיפים על הצבעים המדוללים בטרפנטין כי הם ידידותיים יותר לאדם ולסביבה, אינם רעילים, מתייבשים מהר ונוחים לעבודה.

קומפוזיציה של צבעים מונו-כרומטיים בחלל נלריה של בית מגורים תכנון צבע וצילום: גבריאלה לוי

המשך

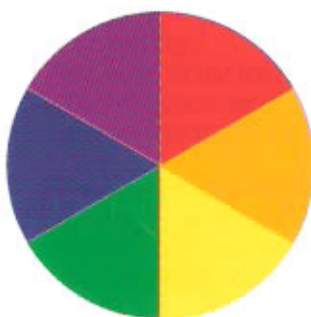
בר מסעדה שעוצב בסגנון ארט דקו. העיצוב והצבעוניות הותאמו לתנאי תאורה ואווירה משתנים לכל שעות היממה. צילום: גיל ארצי. עיצוב הבר והמסעדה: גבריאלה לוי

ישנן דרכים רבות לשלב חומרים, גוונים וטקסטורות לעיתים תכנון הקומפוזיציה של הצבעים נועד כדי ליצור זרימה רגועה וסולידית על ידי שימוש בהשתנויות מתונות של גוונים (ניואנסים). במקרים אחרים ההרמוניה יכולה להיבנות מצבעים משלימים (מנוגדים) כמו כחול וכתום היוצרים אווירה דינמית. אפשר להשתמש בגוונים פסטליים (מעורבים עם לבן), בגוונים אפורים (הכנויים משחור ולבן או מתערובות של גוונים), בגוונים "נקיים" (בעלי רוויית צבע גבוהה), בגוונים המעורבים עם שחור ועוד הרבה אפשרויות - יש אינסוף גוונים.

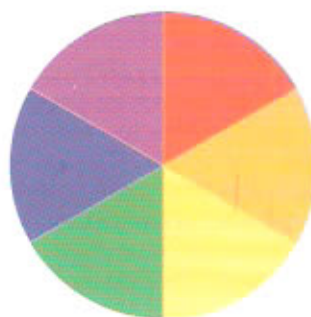
החומרים המרכיבים את הצבעים חשובים לא פחות בתוצאה שהם מספקים, אם מבחינה טכנית, ואם מבחינה אסתטית: ישנם בסיסים אורגניים, מינרליים, אקריליים, שמנים, לכות וכך: כל אחד מהם גורם להתזרת האור בצורה שונה.

הטקסטורות מושגות לעיתים מעצם השימוש בחומר מסוים, ולעיתים על ידי צורת היישום של הצבע על ידי בעל המקצוע. שימוש בטקסטורות יכול להוסיף עניין ולתרום להדגשה של אווירה, ולסיום: אם אתם מתכננים קומפוזיציה של צבעים, במיוחד אם הגוונים עזים, מומלץ ביותר לערוך ניסוי קטן קודם: הכנת דוגמאות של הצבע בקטן (בערך 50 ס"מ x 50 ס"מ) חוסכת לעיתים הוצאת כספים ואנרגיה מיותרת.

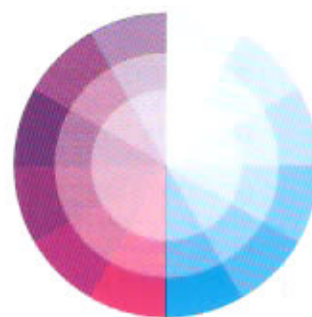
*הכתבת היא מעצבת פנים למגורים ולבתי עסק ומומחית לצבע ולשימור קירות.

צבעים משלימים

פסטלים

ניואנסים (גוונים)